

Nr 270.

Godkänd av första kammaren den 22 maj 1931.

Godkänd av andra kammaren den 22 maj 1931.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag för budgetåret 1931/1932 till undervisningsanstalterna för sjöfart jämte i ämnet väckta motioner.

(Statsutskottets utlåtande nr 104.)

Till Konungen.

I den till riksdagen den 3 januari 1931 avlätna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1931/1932 har Eders Kungl. Maj:t i avseende å tionde huvudtiteln (punkterna 10—17 av det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden nämnda dag) föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, för budgetåret 1931/1932 beräkna anslagen till undervisningsanstalterna för sjöfart på sätt av följande sammanställning framgår:

	Ordinarie anslag kronor	Extra anslag kronor
Navigationsskolorna	203,000	
Provisorisk avlösningsförbättring för lärare vid navigationsskolorna, <i>förslagsanslag</i>		5,700
Ålderstillägg för personalen vid undervisningsanstalter för sjöfart, <i>förslagsanslag</i>	23,000	
Navigationslärarkurs, <i>reservationsanslag</i>	—	
Praktisk lärarkurs, <i>reservationsanslag</i>		2,500
Praktisk utbildning av däcksbefäl för den svenska handelsflottan, <i>reservationsanslag</i>		10,000
Kompletteringskurs vid tekniskt läroverk, <i>reservationsanslag</i>		2,400
Maskinlaboratorier, <i>reservationsanslag</i>		15,000.

1:o Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen avläten, den 20 februari 1931 dagtecknad proposition, nr 124, föreslagit riksdagen (punkt 1 av det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden nämnda dag) att

dels fastställa följande stat för navigationsskolorna, att tillämpas från och med den 1 juli 1931:

Stat för navigationsskolorna i riket.

	Lön kronor	Tjänst- görings- pengar kronor	Orts- tillägg kronor	Arvoden kronor	Summa kronor
1 rektor	3,050	1,950	—	—	5,000
3 rektorer	9,150	5,850	—	—	15,000
1 rektor	2,850	1,650	—	—	4,500
1 lektor	3,900	1,900	—	—	5,800
7 lektorer	27,300	13,300	—	—	40,600
1 adjunkt	2,150	1,050	300	—	3,500
13 adjunkter	27,950	13,650	3,900	—	45,500
1 adjunkt	2,150	1,050	—	—	3,200
4 adjunkter	8,600	4,200	—	—	12,800
Arvoden till extra lärare å nautiska linjen beräk- nade å 150 kronor för undervisningstimme per vecka (150×20.5)	—	—	—	3,075	3,075
Arvoden till extra lärare å nautiska linjen beräk- nade å 120 kronor för undervisningstimme per vecka (120×118)	—	—	—	14,160	14,160
Arvoden till extra lärare å nautiska linjen beräk- nade å 40 kronor för undervisningstimme per vecka (40×35)	—	—	—	1,400	1,400
Arvoden till extra lärare å maskintekniska linjen beräknade å 150 kronor för undervisningstimme per vecka (150×44.5)	—	—	—	6,675	6,675
Arvoden till extra lärare å maskintekniska linjen beräknade å 120 kronor för undervisningstimme per vecka (120×43.5)	—	—	—	5,220	5,220
Arvoden till extra lärare å maskintekniska linjen beräknade å 40 kronor för undervisningstimme per vecka (40×3)	—	—	—	120	120
Arvoden till extra lärare i hälso- och förbands- lära beräknade å 7 kronor 50 öre för under- visningstimme (7.5×450)	—	—	—	3,375	3,375
1 extra lärare i 3:e maskinistklassen	—	—	—	1,200	1,200
Kostnader för laborationer i maskinlära och elek- troteknik	—	—	—	—	5,100
Till böckers, undervisningsmateriels och andra in- ventariers underhåll och förökande samt till ut- gifter för bränsle, lyshållning m. m.	—	—	—	—	9,850
1 examensledare å maskintekniska linjen	—	—	—	1,500	1,500
Till extra lärarkrafter vid behov, vikariatsarvoden m. m. enligt överstyrelsens bestämmande	—	—	—	—	10,000
Till Kungl. Maj:ts disposition	—	—	—	—	1,425
Summa kronor	—	—	—	—	199,000

Anm. 1. För rektor eller lektor kan avlöningen efter 5 år höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor. För adjunkt kan efter 5, 10 och 15 års tjänstgöring avlöningen höjas varje gång med likaledes 500 kronor. Av varje ålderstillägg räknas 350 kronor till lönen och 150 kronor till tjänstgöringspenningarna.

Anm. 2. Rektor åtnjuter fri bostad, som upplåtes av den stad, där skolan är belägen.

dels förklara, att vad i kungörelsen den 26 januari 1912 (nr 6) angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av de i stat för navigations-skolorna upptagna avlöningsförmåner stadgas i fråga om föreståndare- och ordinarie lärarbefattningar eller innehavare därav skall efter den 1 juli 1931 i tillämpliga delar gälla beträffande rektors- respektive lektors- och adjunktstjänst eller innehavare av dylik tjänst;

dels föreskriva,

att befattningshavare, som med eller efter den 1 juli 1931 tillträder ordinarie befattning vid navigationsskola, skall, med bibehållande av tjänstegrad och avlöning, vara pliktig att vid möjligen inträdande förändrad organisation av undervisningsanstalterna för sjöfart, ävensom eljest, då Kungl. Maj:t med hänsyn till undervisningsväsendets behov prövar sådant nödigt, låta sig förflyttas till annan befattning inom området för samma undervisningsväsende, dock att befattningshavare, som varder förflyttad till annan ort, skall vara berättigad att av statsverket erhålla skälig ersättning för flyttningskostnad till det belopp, Kungl. Maj:t för varje särskilt fall bestämmer;

att i fråga om ålderstillägg nuvarande ordinarie befattningshavare vid navigationsskolan må tillgodoräknas den tid, som före den nya statens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till motsvarande ordinarie tjänst å den gamla avlöningsstaten;

att den, som med ingången av juli månad 1931 eller därefter förordnas till rektor vid navigationsskola, i fråga om ålderstillägg må tillgodoräknas den tid, under vilken han före förordnandet i avvaktan på navigationsskolornas omorganisation innehåft stadigvarande förordnande såsom föreståndare vid sådan skola;

att därest adjunkt, som befordras till lektor, intjänat tre ålderstillägg, honom skall omedelbart tillgodoräknas ett ålderstillägg som lektor;

att lektor må tillgodoräknas den tid, han må hava tjänstgjort som ordinarie lektor vid tekniskt gymnasium, teknisk fackskola eller teknisk elementarskola;

att den, som vid ingången av juli månad 1931 eller därefter utnämnes till adjunkt vid navigationsskola, i fråga om ålderstillägg må tillgodoräknas den tid, under vilken han före utnämningen i avvaktan på navigationsskolornas omorganisation innehåft stadigvarande förordnande att uppehålla ordinarie lärarbefattning vid sådan skola;

att adjunkt må tillgodoräknas den tid, han må hava tjänstgjort såsom ordinarie adjunkt vid högre lärarinneseminariet eller vid allmänt läroverk eller efter vunnen behörighet till dylik tjänst såsom rektor vid skeppsgosseskola;

att i de särskilda fall, då lektor vid allmänt läroverk, navigationsskola, tekniskt gymnasium, teknisk fackskola eller teknisk elementarskola efter ansökan varder utnämnd till adjunkt vid navigationsskola, honom må tillgodoräknas den tid, han må hava tjänstgjort som lektor; samt

att adjunkt vidare må tillgodoräknas de tjänsteår utöver tre, han efter

vunnen behörighet till adjunktstjänst vid navigationsskola tjänstgjort såsom ordinarie ämneslärare vid kommunal mellanskola, dock ej mera än 10 år;

dels förklara,

att envar, som med eller efter den 1 juli 1931 tillträder ordinarie befattning vid navigationsskola, skall vara pliktig att underkasta sig samtliga förenämnda villkor och bestämmelser; samt

att för rektor vid navigationsskola skola med tillämpning av bestämmelserna i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänstinnehavares rätt till pension gälla samma pensionsunderlag och pensionsavgifter, som om han innehaft fullmakt å rektorstjänsten, samt att vad i övrigt blivit stadgat genom nämnda lag skall i tillämpliga delar gälla sådan tillförordnad rektor;

dels ock vid bifall till vad sålunda föreslagits beträffande staten för navigationsskolorna höja det ordinarie anslaget till navigationsskolorna, nu 171,000 kronor, med 28,000 kronor till 199,000 kronor.

Såsom i statsrådsprotokollet erinrats, avslag 1930 års riksdag ett av Eders Kungl. Maj:t för riksdagen då framlagt förslag angående omorganisation av undervisningen vid navigationsskolorna m. m. under uttalande bland annat, att denna organisationsfråga och därmed sammanhängande spörsmål enligt riksdagens mening borde undergå en förnyad och skyndsam omprövning i olika avseenden, innan ett slutligt avgörande skedde.

Då riksdagen nu till behandling förehått det av Eders Kungl. Maj:t på 1930 års navigationsskolesakkunnigas betänkande i ämnet grundade förslag, har riksdagen med hänsyn till önskvärdheten och vikten av att de spörsmål, varom fråga är, snarast erhålla en definitiv lösning, velat uttala sin tillfredsställelse över, att ärendet nu föreligger i sådant skick, att slutlig ståndpunkt kunnat tagas till detsamma samt att vid ärendets beredning de synpunkter, varåt riksdagen givit uttryck, i allt väsentligt vunnit beaktande. Riksdagen har ock vid granskning i skilda hänseenden av Eders Kungl. Maj:ts förslag funnit desamma innebära en väl avvägd lösning av föreliggande organisationsspörsmål, samtidigt som de synas i allt väsentligt undanröja de meningsskiljaktigheter i ämnet, som tidigare gjort sig gällande.

Vad nu närmast angår Eders Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framlagda förslag, innebär detsamma i avseende å navigationsskolornas centrala och lokala ledning, deras antal och förläggningar samt skolornas och avdelningarnas benämning, att kommerskollegium skulle bibehållas såsom överstyrelse, men att visst samarbete med skolöverstyrelsen därvid skulle äga rum. Nuvarande antalet skolor och avdelningar vid dessa skulle vara oförändrat och skolornas nuvarande benämning bibehållas. Den lokala ledningen skulle liksom hittills utövas av en direktion, vars

ledamöter skulle till halva antalet, däribland ordföranden, förordnas för viss tid av Eders Kungl. Maj:t och till andra hälften utses av vederbörande stadsfullmäktige. För beredande av tillgång på maskinteknisk sakkunskap inom den centrala ledningen av navigationsskolorna har föreslagits, att den nuvarande examensförrättaren i 1:sta och 2:dra maskinistklasserna skulle erhålla vidgade arbetsuppgifter, i samband varmed hans arvode skulle höjas från 1,200 kronor till 1,500 kronor och befattningen upptagas å navigationsskolornas stat under benämning examensledare.

Mot förslaget i nu nämnda delar har riksdagen icke funnit skäl till erinran.

Vidkommande härefter frågan om antalet klasser av olika slag samt klassernas förläggning delar riksdagen de sakkunnigas, av departementschefen biträdda uppfattning, att någon ändring i det nuvarande antalet och i förläggningen av sjökaptens-, styrmans- och 2:dra klass maskinistklasserna icke bör äga rum. Att 1:sta maskinistklasserna under benämning övermaskinistklasser bibehållas vid sitt nuvarande antal godkänner riksdagen ävenledes, dock att, på sätt de sakkunniga ifrågasatt, dubbla klassavdelningar vid skolan i Göteborg icke böra inrättas med mindre relevantalet gör det nödvändigt. I antalet skepparklasser — en vid varje skola — torde ej heller någon ändring böra vidtagas.

Vad slutligen angår 3:e maskinistklasserna, har departementschefen i överensstämmelse med de sakkunnigas förslag förordnat sådan omläggning av denna del av maskinbefälsutbildningen, att dylik undervisning skulle anordnas såsom ettårig aftonkurs vid navigationsskolorna i Stockholm, Malmö och Göteborg, medan den nuvarande dagkursen skulle tillsvidare fortbestå vid skolan i Härnösand. Tillika har med hänsyn till möjligen inträdande svårigheter vid genomförande av en sådan reform uttalats, att dagkurser vid skolorna i Stockholm och Göteborg skulle åtminstone under en övergångstid kunna tänkas fortfarande behövliga — med ett antal av förslagsvis minst 6 elever i respektive klasser — vid sidan av de nya aftonkurserna.

Jämväl detta förslag godkänner riksdagen.

I detta sammanhang har riksdagen förehaft till behandling Eders Kungl. Maj:ts förslag om anslag till undervisningsmateriel vid navigationsskolorna. Härför skulle erfordras dels ett anslag för nästkommande budgetår å 10,000 kronor för komplettering av vissa laboratorier vid tekniska högskolan, Chalmers tekniska institut samt tekniska läroverken i Malmö och Härnösand ävensom reparationer av samt anskaffning av viss materiel vid navigationsskolan i Härnösand, dels ock uppförande av en särskild anslagspost i staten för navigationsskolorna å 5,100 kronor till täckande av kostnader för laborationer i maskinlära och elektroteknik. De sammanlagda kostnaderna för komplettering m. m. av laboratorierna hava beräknats till 30,000 kronor, varav, såsom nyss nämnts, 10,000 kronor ansetts böra anvisas för budgetåret 1931/1932 och det i övrigt för

ändamålet erforderliga beloppet fördelas å de två därpå följande budget-åren.

I likhet med departementschefen har riksdagen funnit det i nu berörda hänseende framlagda förslaget utgöra en tillfredsställande lösning av den sedan lång tid tillbaka på dagordningen stående frågan om laboratorie-utrustning vid navigationsskolorna och riksdagen får sålunda, då de beräknade kostnaderna för förslagets genomförande icke givit riksdagen anledning till erinran, bifalla förslaget i fråga.

Såsom departementschefen framhållit, läser sakkunnigförslagets ur organisatorisk synpunkt och i undervisningshänseende viktigaste nyhet vara att hänföra till lärarna. Beträffande dessa förordas principiellt övergång från det hittills tillämpade klasslärarsystemet till ämneslärarsystem, i samband varmed företagits en partiell avveckling av det nuvarande extralärarsystemet. Enligt förslaget skulle lärarekåren vid de omorganiserade navigationsskolorna komma att innesluta fyra olika grupper, varav en med nautisk utbildning (navigation och sjömanskap), en med teknisk utbildning (maskinlära och maskinritning), en med akademisk utbildning inom ämnesområdet matematik, fysik och kemi (samt elektroteknik å nautiska linjen) ävensom en grupp omfattande extralärare (timlärare).

Lika med departementschefen har riksdagen ansett den sålunda förordade övergången till ämneslärarsystem utgöra en viktig faktor för undervisningens höjande i de skolor, varom fråga är, och riksdagen godkänner sålunda sagda förslag. I detta sammanhang vill ock riksdagen hava uttalat, att riksdagen funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag i fråga om kraven å utbildning för lärarna vid navigationsskolorna. Genom de åtgärder, som härutinnan föreslagits, synas navigationsskolornas undervisning vinna en kvantitativ förstärkning till gagn för arbetet och arbetsresultatet vid skolorna.

En likaledes viktig faktor för uppnående av det syfte, som avses med den föreslagna omläggningen av navigationsskolornas verksamhet, ligger givetvis — på sätt departementschefen framhållit — däri, att åt lärarna beredes en sådan ställning, att kvalificerade krafter kunna erhållas.

Vid övervägande av de förslag, som härutinnan framställts av de sakkunniga och Eders Kungl. Maj:t, har riksdagen av skäl, departementschefen anfört, kommit till den uppfattningen, att den förut avsedda likställigheten mellan navigationsskolornas lärare och allmänna läroverkens adjunkter nu bör återställas i samband med övergång till ämneslärarsystemet. Förslaget om beredande av ställning som lektorer åt vissa lärare har riksdagen ock funnit vara av beskaffenhet att böra godtagas.

Vad slutligen angår Eders Kungl. Maj:ts förslag i fråga om antalet lärare vid navigationsskolorna, sättet för ordnandet av lärarnas avlöning, villkor och bestämmelser, som böra gälla i fråga om ålderstillägg, tillfällig löneförbättring och förflyttningsskyldighet, har riksdagen ansett

sig böra bifalla vad härutinnan föreslagits. I fråga om storleken av de ifrågasatta beloppen, varmed den tillfälliga löneförbättringen må böra utgå, har riksdagen i särskild skrivelse, nr 250, meddelat sitt beslut.

Under återopande av vad sålunda anförts och då riksdagen i övrigt icke funnit skäl till erinran mot Eders Kungl. Maj:ts förslag, får riksdagen alltså under förevarande punkt anmäla, att riksdagen

dels fastställt följande stat för navigationsskolorna, att tillämpas från och med den 1 juli 1931:

Stat för navigationsskolorna i riket.

	Lön	Tjänstgöringspengar	Orts-tillägg	Arvoden	Summa
	kronor	kronor	kronor	kronor	kronor
1 rektor	3,050	1,950	—	—	5,000
3 rektorer	9,150	5,850	—	—	15,000
1 rektor	2,850	1,650	—	—	4,500
1 lektor	3,900	1,900	—	—	5,800
7 lektorer	27,300	13,300	—	—	40,600
1 adjunkt	2,150	1,050	300	—	3,500
13 adjunkter	27,950	13,650	3,900	—	45,500
1 adjunkt	2,150	1,050	—	—	3,200
4 adjunkter	8,600	4,200	—	—	12,800
Arvoden till extra lärare å nautiska linjen beräknade å 150 kronor för undervisningstimme per vecka (150×20.5)	—	—	—	3,075	3,075
Arvoden till extra lärare å nautiska linjen beräknade å 120 kronor för undervisningstimme per vecka (120×118)	—	—	—	14,160	14,160
Arvoden till extra lärare å nautiska linjen beräknade å 40 kronor för undervisningstimme per vecka (40×35)	—	—	—	1,400	1,400
Arvoden till extra lärare å maskintekniska linjen beräknade å 150 kronor för undervisningstimme per vecka (150×44.5)	—	—	—	6,675	6,675
Arvoden till extra lärare å maskintekniska linjen beräknade å 120 kronor för undervisningstimme per vecka (120×43.5)	—	—	—	5,220	5,220
Arvoden till extra lärare å maskintekniska linjen beräknade å 40 kronor för undervisningstimme per vecka (40×3)	—	—	—	120	120
Arvoden till extra lärare i hälso- och förbandslära beräknade å 7 kronor 50 öre för undervisningstimme (7.5×450)	—	—	—	3,375	3,375
1 extra lärare i 3:e maskinistklassen	—	—	—	1,200	1,200
Kostnader för laborationer i maskinlära och elektroteknik	—	—	—	—	5,100
Till böckers, undervisningsmateriels och andra inventariers underhåll och förökande samt till utgifter för bränsle, lyshållning m. m.	—	—	—	—	9,850
1 examensledare å maskintekniska linjen	—	—	—	1,500	1,500
Till extra lärarkrafter vid behov, vikariatsarvoden m. m. enligt överstyrelsens bestämmande	—	—	—	—	10,000
Till Kungl. Maj:ts disposition	—	—	—	—	1,425
Summa kronor	—	—	—	—	199,000

Anm. 1. För rektor eller lektor kan avlöningen efter 5 år höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor. För adjunkt kan efter 5, 10 och 15 års tjänstgöring avlöningen höjas varje gång med likaledes 500 kronor. Av varje ålderstillägg räknas 350 kronor till lönen och 150 kronor till tjänstgöringspenningarna.

Anm. 2. Rektor åtnjuter fri bostad, som upplåtes av den stad, där skolan är belägen.

dels förklarar, att vad i kungörelsen den 26 januari 1912 (nr 6) angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av de i stat för navigationsskolorna upptagna avlöningsförmåner stadgas i fråga om föreståndare- och ordinarie lärarbefattningar eller innehavare därav skall efter den 1 juli 1931 i tillämpliga delar gälla beträffande rektors- respektive lektors- och adjunktstjänst eller innehavare av dylik tjänst;

dels föreskrivit,

att befattningshavare, som med eller efter den 1 juli 1931 tillträder ordinarie befattning vid navigationsskola, skall, med bibehållande av tjänstegrad och avlöning, vara pliktig att vid möjligen inträdande förändrad organisation av undervisningsanstalterna för sjöfart ävensom eljest, då Kungl. Maj:t med hänsyn till undervisningsväsendets behov prövar sådant nödigt, låta sig förflyttas till annan befattning inom området för samma undervisningsväsende, dock att befattningshavare, som varder förflyttad till annan ort, skall vara berättigad att av statsverket erhålla skälig ersättning för flyttningskostnad till det belopp, Kungl. Maj:t för varje särskilt fall bestämmer;

att ifråga om ålderstillägg nuvarande ordinarie befattningshavare vid navigationsskola må tillgodoräknas den tid, som före den nya statens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till motsvarande ordinarie tjänst å den gamla avlöningsstaten;

att den, som med ingången av juli månad 1931 eller därefter förordnas till rektor vid navigationsskola, ifråga om ålderstillägg må tillgodoräknas den tid, under vilken han före förordnandet i avvaktan på navigationskolornas omorganisation innehaft stadigvarande förordnande såsom föreståndare vid sådan skola;

att därest adjunkt, som befordras till lektor, intjänat tre ålderstillägg, honom skall omedelbart tillgodoräknas ett ålderstillägg som lektor;

att lektor må tillgodoräknas den tid, han må hava tjänstgjort som ordinarie lektor vid tekniskt gymnasium, teknisk fackskola eller teknisk elementarskola;

att den, som vid ingången av juli månad 1931 eller därefter utnämnes till adjunkt vid navigationsskola, ifråga om ålderstillägg må tillgodoräknas den tid, under vilken han före utnämningen i avvaktan på navigationsskolornas omorganisation innehaft stadigvarande förordnande att uppehålla ordinarie lärarbefattning vid sådan skola;

att adjunkt må tillgodoräknas den tid, han må hava tjänstgjort såsom ordinarie adjunkt vid högre lärarinneseminariet eller vid allmänt läroverk eller efter vunnen behörighet till dylik tjänst såsom rektor vid skeppsgosseskola;

att i de särskilda fall, då lektor vid allmänt läroverk, navigationsskola, tekniskt gymnasium, teknisk fackskola eller teknisk elementarskola efter ansökan varder utnämnd till adjunkt vid navigationsskola, honom må tillgodoräknas den tid, han må hava tjänstgjort som lektor; samt

att adjunkt vidare må tillgodoräknas de tjänsteår utöver tre, han efter vunnen behörighet till adjunktstjänst vid navigationsskola tjänstgjort såsom ordinarie ämneslärare vid kommunal mellanskola, dock ej mera än 10 år;

dels förklarar,

att envar, som med eller efter den 1 juli 1931 tillträder ordinarie befattning vid navigationsskola, skall vara pliktig att underkasta sig samtliga förenämnda villkor och bestämmelser; samt

att för rektor vid navigationsskola skall med tillämpning av bestämmelserna i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension gälla samma pensionsunderlag och pensionsavgifter, som om han innehaft fullmakt å rektorstjänsten, samt att vad i övrigt blivit stadgat genom nämnda lag skall i tillämpliga delar gälla sådan tillförordnad rektor;

dels ock höjt det ordinarie anslaget till navigationsskolorna, nu 171,000 kronor, med 28,000 kronor till 199,000 kronor.

2:o) I enlighet med Eders Kungl Maj:ts förslag (punkt 3) har riksdagen i riksstaten för budgetåret 1931/1932 upptagit det ordinarie reservationsanslaget till *navigationslärarkursen*, nu 2,200 kronor, utan angivet belopp.

3:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen i riksstaten upptagit det ordinarie förslagsanslaget till *ålderstillägg för personen vid undervisningsanstalter för sjöfart* med oförändrat belopp, 23,000 kronor.

4:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 4) att till praktisk lärarkurs för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra anslag av 2,500 kronor.

Under hänvisning till vad riksdagen under punkt 1 här ovan anført, får riksdagen anmäla, att riksdagen till *praktisk lärarkurs* för budgetåret 1931/1932 anvisat ett extra anslag av 2,500 kronor.

5:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 5)

dels besluta komplettering av vissa laboratorier vid tekniska högskolan, Chalmers tekniska institut samt tekniska läroverken i Malmö och Härnösand ävensom reparationer av samt anskaffning av viss materiel vid navigationsskolan i Härnösand, allt i huvudsaklig överensstämmelse med föreslagen plan, för en beräknad kostnad av 30,000 kronor,

dels ock för detta ändamål för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor.

Under återopande av vad riksdagen under punkt 1 anført, får riksdagen anmäla, att riksdagen

dels beslutat *komplettering av vissa laboratorier vid tekniska högsko-*

lan, Chalmers tekniska institut samt tekniska läroverken i Malmö och Härnösand ävensom reparationer av samt anskaffning av viss materiel vid navigationsskolan i Härnösand, allt i huvudsaklig överensstämmelse med föreslagen plan, för en beräknad kostnad av 30,000 kronor;

dels ock för detta ändamål för budgetåret 1931/1932 anvisat ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor.

6:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 6) att för anordnande av kompletteringskurs vid tekniskt läroverk för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra anslag av 2,400 kronor.

Riksdagen, som funnit Eders Kungl. Maj:ts i anslutning till de sakkunnigas förslag gjorda framställning välbetänt och icke haft något att erinra mot storleken av de beräknade kostnaderna, har alltså för *anordnande av kompletteringskurs vid tekniskt läroverk* för budgetåret 1931/1932 anvisat ett extra anslag av 2,400 kronor.

7:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 7) att för praktisk utbildning av däcksbefäl för den svenska handelsflottan för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor.

Såsom departementschefen framhållit, har spørgmålet, huruvida tjänstgöring å segelfartyg alltjämt bör ingå som ett obligatoriskt led i fartygsbefälets praktiska utbildning, varit föremål för delade meningar. Å ena sidan har sålunda den ståndpunkten intagits, att sådan tjänst vore oundgänglig för att aspiranterna skulle kunna ernå tillräcklig utbildning såsom fartygsbefäl och å andra sidan har hävdats, att krav på segelfartygstjänst icke bör hädanefter upprätthållas.

Enligt vad statsrådsprotokollet utvisar, hava 1930 års navigationsskole-sakkunniga bestämt anslutit sig till den förstnämnda meningen och vid ärendets remissbehandling har de sakkunnigas förslag i denna del vunnit nära nog enhälligt understöd från olika sammanslutningar, liksom i allmänhet från navigationsskolorna och från kommerskollegium. Departementschefen har ock på anförda skäl funnit sig böra tillstyrka de sakkunnigas förslag härutinnan.

Vid det övervägande, riksdagen ägnat detta spørgsmål, har riksdagen lika med departementschefen ansett, att, så länge möjligheter till utbildning på segelfartyg föreligga, kravet på dylik tjänst äver bör upprätthållas.

Till främjande av att de »för om masten» seglande sjömännen må bibehållas vid obeskurna möjligheter att uppnå befälsställning, har departementschefen i överensstämmelse med de sakkunnigas förslag ifrågasatt dels att sänka tontalsgränsen för de ur utbildningssynpunkt godtagbara segelfartygen från nu föreskrivna 100 bruttoton till 30 bruttoton dels att bereda tillgång till friplatser för obemedlade elever å de större och mindre segelfartyg, å vilka statsunderstödd verksamhet skulle bedrivas.

Såsom i statsrådsprotokollet framhållits, råder visserligen enighet i det hela därutinnan, att med hänsyn till segelfartygsflottans successiva minsk-

ning en sänkning av tonnagegränsen är ofrånkomlig, men å andra sidan har från åtskilliga håll betänkligheter gjorts gällande mot att godtaga tjänstgöring å så små fartyg som sådana å 30 bruttoton.

Visserligen har riksdagen i likhet med departementschefen ansett de framförda betänkligheterna icke kunna fränkännas visst fog, men riksdagen har efter övervägande funnit sig under förhandenvarande förhållanden böra godkänna Eders Kungl. Maj:ts förslag.

Vad beträffar frågan om statsunderstöd för däcksbefälets praktiska utbildning å segelfartyg, skulle de årliga kostnaderna i detta hänseende utgöra 58,900 kronor, varav 25,000 skulle bestridas från handels- och sjöfartsfonden och återstoden, 33,900, anvisas å riksstaten såsom extra reservationsanslag. Med hänsyn till beräknade besparingar å handels- och sjöfartsfondens bidrag till segelfartygsutbildningen under innevarande budgetår har dock ansetts, att anslaget å riksstaten för budgetåret 1931/1932 kan begränsas till 10,000 kronor. Mot det sålunda föreslagna understödsbeloppet, dess fördelning å handels- och sjöfartsfonden och å riksstaten samt grunderna för segelfartygsutbildningen har riksdagen ej haft något att erinra.

Under hänvisning till vad sålunda anförts, och då riksdagen ej funnit något att erinra emot vad Eders Kungl. Maj:ts förslag i övrigt innebär, får riksdagen alltså anmäla, att riksdagen för *praktisk utbildning av däcksbefäl* för den svenska handelsflottan för budgetåret 1931/1932 anvisat ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor.

Stockholm den 22 maj 1931.

Med undersätlig vördnad.